

Криза ідентичності студентському віці.

Криза - це зіткнення двох реальностей: психічної реальності людини з її системою світогляду, патернами поведінки і т.п. і тієї частини об'єктивної дійсності, яка суперечить її попередньому досвіду. Під час кризових періодів людина здійснює важливу духовну роботу: виявляє суперечності між тим, хто вона є насправді і ким хотіла би бути, що має і що хотіла б мати. У ці періоди вона починає розуміти, що деякі моменти свого життя переоцінювала, а інші - недооцінювала. Людина може усвідомити, що не проявляє свої здібності, не реалізує ідеали.

Кризовим моментом студентського віку, на думку К. Юнга, є зіткнення юнака з вимогами реального життя, які не завжди відповідають його власним уявленням. Якщо у нього є ілюзії, що контрастують з дійсністю, то відразу наступають і проблеми. Часто це пов'язано з дуже великими очікуваннями, з недооцінкою зовнішніх труднощів, з необґрунтованим оптимізмом або, навпаки, негативізмом. Молода людина починає поступово усвідомлювати, що світ - це не тільки щастя і задоволення, починається розпад її дитячої віри і оптимізму. Але нерідко юнаки досить довго продовжують чіплятися за дитячу позицію, чекаючи, що все прийде саме собою і відповідно до бажань. Дещо інші акценти у розгляді кризових точок розвитку молоді людини робить Б. Лівехуд. Оскільки студент вже не тільки включає у свою свідомість доросле життя, але реально у ньому бере участь, для нього особливо гостро постають питання вибору свого унікального шляху. «Хто я? Чого я хочу? Що я можу?» - ось найважливіші питання, які розв'язуються у цьому віці. У період студентства потрібно навчитися приймати себе, нести відповідальність за свій вибір і рішення. Але на шляху до цього потрібно

набути досвіду, і кожен сам повинен робити свої помилки, якщо тільки готовий вчитися на них. Якщо ж людина не ставила перед собою головних питань у студентські роки і не знайшла на них відповідей, то вона наражається на небезпеку навіки залишитися у підлітковому віці, і її самооцінка ґрунтуватиметься на думці суспільства або на протистоянні усьому світу. Іноді у молодих людей з'являються сильний страх дорослішання, бажання знову стати маленькими, піти від проблем, звалити їх на плечі іншої людини. Страх дорослішання може спричинити психосоматичні прояви, коли молоді люди просто «надягають» поведінкові маски дорослості. Нерідко страхи і хвилювання також концентруються навколо роздумів про сенс власного життя. Отже, центральним новоутворенням студентського віку є особистісне самовизначення, що постає як потреба юнаків і дівчат зайняти внутрішню позицію дорослої людини, усвідомити своє місце у суспільстві, зрозуміти себе і свої можливості. Причому самовизначення юнаків і дівчат означає не автономію від дорослих, а чітку орієнтацію на визначення свого місця у дорослому світі. Поняття «самовизначення», яке використовується у вітчизняній психології, подібне до поняття «ідентичність», розробленого американським вченим Е. Еріксоном.

Ідентичність — психосоціальна тотожність — дозволяє особистості усвідомлювати себе в усьому багатстві своїх ставлень до навколишнього світу та визначає її систему цінностей. Внутрішнє чуття ідентичності (Его-ідентичності) допомагає визначити напрям, цілі і зміст майбутнього життя молодій людині. Формування його є, за твердженням Е. Еріксона, головним завданням та найважливішою проблемою юності. З цим і пов'язана властива студентському віку криза ідентичності — особливий момент розвитку, коли однаково динамічно наростає вразливість і розвивається потенціал особистості. Ідентичність (тотожність) може бути зрозуміла у двох вимірюваннях - тимчасовому і ситуативно-рольовому. У тимчасовому вимірюванні ідентичність забезпечує спадкоємність, зв'язок минулого,

сьогодення і майбутнього. У ситуативно-рольовому вимірюванні ідентичність складає центральне утворення, що утримує у єдності багато ситуацій і, відповідно, ролей, у які вступає людина. Результатом кризи ідентичності у юності є придбання дорослої ідентичності. Така людина виявляється самототожною, вона залишається самою собою незалежно від ситуації, вона адекватна ситуації, не втрачаючи при цьому своєї особистості.

Список використаних джерел

1. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001
2. Дарвиш О.Б. Возрастная психология: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. / Под ред. В.Е.Клочко. - М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003
3. Малкина-Пых И.Г. Кризисы подросткового возраста. - М.: Эксмо, 2004.
4. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. - К.: Академвидав, 2005.

Робочі мови конференції: українська, російська.